

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus I. Quid, & quotuplex sit Rescriptum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

maciter residentiam recuset; tunc enim privatio est absolute poena, & perpetua, ut colligitur ex c. *ex parte*, de Cleric. non resident. Not. 11. si poena alicui absolute statuatur, non ob contumaciam, sed aliud delictum, non adjecto tempore durationis, cenferi perpetuam, dum restituatur, ut notat glossa in cit. c. *Ex literis*, 11. V. *in perpetuum*; Abbas ibid. n. 10. & alij, nisi solum interlocutoriè, extra iudicium, & causæ cognitionem à Magistratu imposita sit (v. g. *pœna privationis administrationis, exercendi munus Advocati, opificis, &c.*) Nam tali casu non extenditur ultra tempus, quo Magistratus jurisdictionem retinet, per L. *ult. ff. de pœnis*, junctâ gloss. V. *administrationis*. Not. 12. cum in L. 21. *ff. de legibus*, dicitur: *cum lex in præteritum aliquid indulget, in futurum vetat*, accipiendum esse de indulgentia, seu venia delicti, quæ à Principe fit criminosis; quin eadem extendatur ad illos, qui futuro tempore delinquent; ne scilicet præbeat ansam, & incitamentum impune delinquendi.

1349. Not. 13. si Princeps legi generaliter adjiciat clausulam (*non obstante quocunque statuto, aut consuetudine in contrarium*) cenferi debere, omnia esse sublata perinde, ac si in specie forent expressa. Quia cum Princeps in specie particularia statuta, & consuetudines scire non debeat, & communiter non possit, ea sublata volens per clausulam illam generalem perinde se

habere quoad illa cenferetur, si quæ sint contraria, ac si ea exprimeret; sic cum communi Gail l. 2. *observ. 18. n. 2.* Si autem ea damnet etiam *ut irrationabilia*, vel *tanquam bono communi noxia*, non tantum tollit præsentia, sed etiam impedit futura, ne legitime constitui possint, ut constat ex Authent. *Navigia*, C. de furtis, ubi prohibetur, ne bona naufragantium eripiantur, *sublata penitus omnium locorum consuetudine*.

Denique not. 14. casum *politicum* jure civili non decisum, debere judicari juxta legem Ecclesiasticam, si per eam decisus est, & econtra. Nam *sicut leges non dedignantur sacros Canones imitari, ita & sacrorum Canonum instituta Principum constitutionibus adjuvantur* c. 1. *de novi oper. nuntiat.* quæ doctrina maxime locum habet in pertinentibus *ad ordinationem judicij*, ut dicitur c. 2. *de Arbitris*, in 6. Si autem in materia politica sibi contrarientur, quælibet servanda est in suo foro, nisi lex civilis foveret peccatum, aut ejus periculum. Et quamvis Judices Laici plerumque in rebus *temporalibus*, quantumvis *Ecclesiasticis*, & solum *spiritualibus annexivè* velint sibi competere judicium, & similes functiones, se fundantes, *quia sic jam habet praxis, & consuetudo*; revera tamen talis praxis (absque consensu Ecclesiæ) potius corruptela est, & consuetudo perversa, ut constabit ex tit. 4.

1350

QUÆSTIO III.

In Titulum III. de Rescriptis.

1351. CUM non omnes casus, qui evenire possunt (hi enim innumeri sunt propter tot rerum circumstantias, quæ casum variant) constitutis legibus comprehendendi possint, ac per frequenter novi semper, & novi emergant, propter quod in dubijs, aut ambiguis per literas ab his, qui coram ejus voluntatem intelligere non valent, consulendus sit Princeps, ut quid in data quæstione agendum, vel omittendum sit; & is ad datam quæstionem rescribere soleat; ea responsio, in scriptis reddita, generatim *rescriptum* dicitur. Quia verò circa ejusmodi rescripta plurimæ frequenter dubitationes suboriri aut

Tom. I.

solent, aut possunt; ideo titulo de Constitutionibus, subjungitur iste, *de Rescriptis*, quæ aliquam constitutionum, seu legis speciem constituunt.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit Rescriptum?

EX præmissis colligitur, *Rescriptum* in genere nihil aliud esse, quam responsum, literis mandatum, ad aliquam petitionem verbo vel scripto factam; ita Tolosan *de Rescript. n. 4. l. 1.* sed absolute, & strictè est *responsum Principis, Superiorum*

1352

Pp

rem

rem non habentis, in scripto datum, ad alterius suggestionem, aut petitionem. Horum tria sunt genera. 1. quæ dantur præter, vel contra jus commune, & vocantur propriè *privilegia* (de quibus *lib. 5. tit. 33.*) aut *dispensationes*. 2. quæ dantur ad lites, & vocantur *rescripta justitiæ*. 3. quædam continent merum beneficium, ut si idoneæ personæ præbenda assignetur, & vocantur *rescripta gratiæ*. V. Coninch, *de Sacr. D. 33. d. 6.* Postremum autem fit per literas, quibus vel illi jus tribuitur ad beneficium vacaturum, & dicitur concessio *gratiæ expectativa*; vel mandatur Ordinario, aut alicui executori, ut Clerico, pro quo scribitur, de beneficio provideatur, & hæc dicuntur *mandata*; de horum formis vid. Azor *p. 1. l. 5. c. 24.*

1353. *Rescriptum* differt ab *Oraculo*, quòd hoc sit responsum Principis viva voce datum, esto postea sit redactum in scripturam; ab *epistola decretali*, quòd hæc non detur semper ad alicujus consultationem, seu petitionem; quamvis rescripto non obstat addi clausulam *motu proprio*, si antecesserit petitio; Layman *de rescript. n. 4.*

1354. Præter hæc not. 1. *Rescriptum* aliud esse *generale*, quod obligat omnes Principi rescribenti subjectos; aliud *speciale*, quod datur ad certas solum personas, causas, negotia, locum, vel tempus, nec postea ulterius extensum est. Si tamen insertum sit juri communi, fortitur vim legis quoad talia; Layman *in c. 1. de Constitut. n. 6.* Secundò aliud esse *perpetuum*, quod nullum, vel indefinitum, vel indeterminatum tempus habet; aliud *temporale*, quod habet certum tempus præsitum. Not. autem, quòd ad *rescripta* perpetua revocentur *personalia*, quæ ad vitam hominis conceduntur.

1355. Not. 2. *rescriptum justitiæ*, quod datur ad lites, esse ad jus explicandum, vel dicendum inter partes; *rescriptum* autem *gratiæ*, ad obtinendum aliquod beneficium, vel gratiam; & vocari solet *rescriptum beneficiale*, si detur ad faciendas collationes, resignationes, aut alias dispositiones de beneficijs Ecclesiasticis; & in civilibus ad dignitates, administrationes civiles &c. Si verò detur in ordine ad aliam gratiam v. g. quæ propriè non est privilegium (uti est dispensatio ad matrimoni-

um, vel suscipiendos ordines) dicitur *simpliciter rescriptum gratiæ*.

Si autem dubitetur, an *rescriptum* sit gratiæ, vel justitiæ, præsumitur justitiæ. Nam, allegans gratiam, probare debet; Pirhing, *de rescriptis, n. 4.* Si verò continet justitiam, & gratiam simul, dicitur *rescriptum mixtum*. Advertendum autem quædam *rescripta Pontificia* vocari *Brevia*, quo notantur *rescripta* paucis verbis conclusa, & sigillata sub annulo piscatoris in cera rubra. Nam *Bulle* sunt literæ Apostolicæ plumbeo signo munitæ, in quibus Romanorum Pontificum decreta continentur; quamvis alij per *Bullas* etiam intelligant diplomata, seu literas Magistratum patentes, sigillo publico, vel Principis authenticas.

ARTICULUS II.

Quis possit impetrare *rescripta*?

Communis regula tenet, quòd possit *Comnis non prohibitus*. Quia verò potest aliquis quoad hoc esse prohibitus, ad impetrandum *pro se*, vel ad impetrandum *pro alio*; de utroque in præsentia casu dicendum erit. Inter prohibitos autem numeratur. 1. *hereticus*, l. 2. *C. de Summa Trinit.* ac ibid. Barboza *n. 5.* deinde etiam *excommunicatus*, de quo §. seq.

§. I.

An, & qualiter *excommunicatus* impetrare possit *rescriptum Pontificium*?

Communis tenet, inter prohibitos impetrare *rescriptum* Apostolicum, seu Pontificium, numerari *excommunicatum* excommunicatione majori; *c. dilectus 26. de rescriptis*, ubi de *rescripto* ab *excommunicatis* impetrato à Papa, Innocentius III. rescribit Episcopo Imoleni: *mandamus*, inquit, *quatenus, si ita est, literas ipsas, per veri suppressionem* (nimirum omissionem mentionis de dicta censura) *obtentas, viribus carere decernas*; imò tale *rescriptum* est nullum ipso jure, sicut & processus vitalis *rescripti* institutus, esto nihil ei fuerit oppositum; Zoësius *de rescript. n. 10.* & habetur